
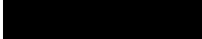

Notitie Wet natuurbescherming

Compensatie leefgebied kleine marterachtigen

Projectnummer: 205521
Datum: 23-4-2024
Projectleider:
Opgesteld:

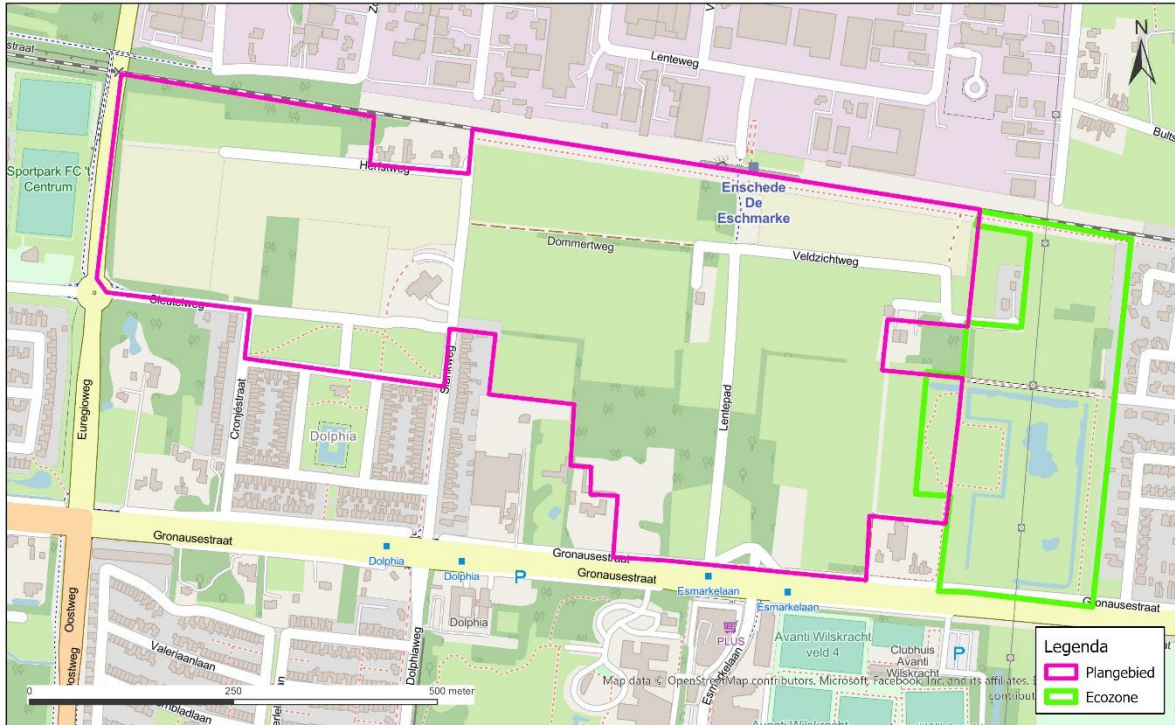
Gemeente Enschede is voornemens om een woonwijk te realiseren “Eschmarkerveld” tussen Enschede en Glanerbrug. Voor de realisatie van deze ontwikkeling is in de winter van 2021 een toetsing van de plannen aan natuurwetgeving en -beleid uitgevoerd (Eelerwoude, 2023). Hieruit volgde een nader onderzoek naar vleermuizen, grondgebonden zoogdieren en vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten. Uit de leefgebiedenbenadering in het nader onderzoek bleek dat een groot deel van het leefgebied van de kleine marterachtigen verloren gaat (Eelerwoude, 2023). Hiernaast is ook wezel vastgesteld binnen het plangebied door middel van cameravallen onderzoek. Omdat dit leefgebied als gevolg van de plannen in zijn geheel verloren gaat voor kleine marterachtigen (waaronder de wezel) moet dit leefgebied gecompenseerd worden. In deze notitie stellen wij randvoorwaarden op waar deze compensatiegebieden aan moeten voldoen. Voor de volledige methode en resultaten van het nader onderzoek zie het nader onderzoeksverslag: “*Toetsing Wet natuurbescherming en ecologische kansen Eschmarkeveld.*” (Eelerwoude, 2023).

Huidige situatie

Het plangebied heeft een grootte van circa 33 ha en ligt ten oosten van Enschede, ten westen van Glanerbrug en ten noorden van de wijk Dolphia (Afbeelding 1). Het plangebied bestaat voor het grootste gedeelte uit landbouwgrond. In het noordwestelijke deel wordt maïs verbouwd en in het zuidoostelijke deel zijn intensief beheerde graslanden aanwezig. De percelen worden begrensd en doorkruist door landschapselementen als bosschages, eikenlanen en elzensingels. Binnen het plangebied liggen drie bosschages, de eerste ligt tussen de Herfstweg en de Louis Bothastraat. Hier bestaat de bosschage grotendeels uit opslag van wilg, populier en zwarte els welke worden afgewisseld door oude populieren en één zeer oude lindeboom. De bosschage ten noorden van de Dommertweg bestaat grotendeels uit braamstruweel met fijnsparren en eiken. De grootste bosschage is aanwezig tussen de Gronaustraat en de Dommertweg en bestaat vrijwel uitsluitend uit zwarte elzen en eiken met onderbegroeiing van braam, grote brandnetel en Japanse duizendknoop. Overige opgaande beplanting bestaat gedeeltelijk uit laanbeplanting, welke bestaat uit eiken en elzen in het zuidoosten van het plangebied. Watervoerende elementen zijn nauwelijks binnen het plangebied aanwezig en beperken zich enkel tot sloten in het zuidoosten van het plangebied en een snelstromende sloot langs de gehele noordkant van het plangebied. Verlichting is nauwelijks aanwezig en beperkt zich tot de huizen en de straatverlichting. De omgeving van het plangebied bestaat voornamelijk uit ‘blokken’ met bebouwing en ‘blokken’ met groen bestaande uit veelal kleine bosschages en houtwallen. De erven binnen het plangebied maken geen onderdeel uit van de geplande ontwikkeling en vallen dan ook niet binnen het plangebied.

Notitie kleine marterachtige Eschmarkerveld

Plangebied

Afbeelding 1: plangebied Eschmarkerveld.

Bestaande leefgebied

Door middel van de voorgenomen ontwikkeling wordt verwacht dat het gehele plangebied ongeschikt wordt voor kleine marterachtigen als bunzing, hermelijn en wezel. Dit komt door de toename van mensen, verkeer, huisdieren etc.. Hierom dient al het geschikte leefgebied binnen het plangebied gecompenseerd te worden, ook al blijven houtopstanden en landschapselementen in de realiteit behouden. Het gaat hierbij om het volgende:

- 16,1 hectare aan potentieel geschikte opgaande beplanting, bestaande uit bos, elzensingels, houtwallen en taludbeplanting (afbeelding 2).
- 7900 strekkende meters randlengte, langs de bovengenoemde opgaande beplanting welke kleine marterachtigen gebruiken om zich langs te verplaatsen en in te foerageren.

Doordat de bestaande leefgebieden verdwijnen of ongeschikt raken binnen het plangebied moet er hier elders voor worden gecompenseerd. De compensatie zal aan bepaalde eisen moeten voldoen, hierbij wordt de handreiking van kleine marterachtigen gebruikt als leidraad voor de compensatie maatregelen (Bouwens, 2017).

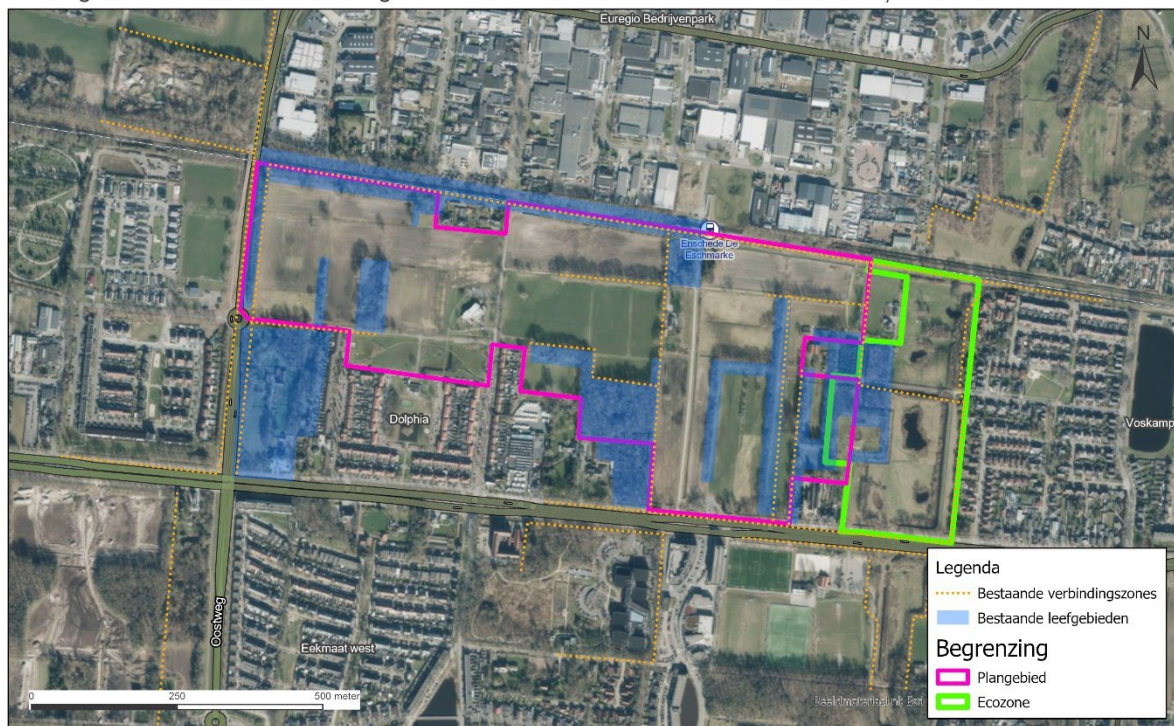
Notitie kleine marterachtige Eschmarkerveld

Leefgebieden kleine marterachtigen.

Eelerwoude

Projectnummer: 205521

22-11-2023

Afbeelding 2: Geschikt leefgebied voor egel en kleine marterachtigen binnen het plangebied (Esri, 2023).

Basisvereisten compensatie leefgebied

Het nemen van maatregelen (inrichten compensatiegebied) is noodzakelijk om kansrijk een ontheffing in het kader van de Wet natuurbescherming te verkrijgen. Omdat het niet mogelijk is om binnen het plangebied leefgebied te compenseren omdat dit als geheel ongeschikt wordt dient de gemeente Enschede op zoek te gaan naar compensatiegebieden in de omgeving. In dit hoofdstuk worden de randvoorwaardes vastgelegd waar dit compensatiegebied aan zal moeten voldoen. Om het bestaande leefgebied te compenseren dient meer leefgebied behouden te blijven, het uiteindelijke oppervlakte verlies gecompenseerd te worden of ditzelfde oppervlakte toegankelijk worden gemaakt, door middel van verbindingszones. Hierbij geldt onder andere de randvoorwaarde dat dit niet in één houtopstand kan worden geplaatst, omdat er gevarieerde bosschages en houtopstanden ongeschikt raken moet dit in dezelfde kwaliteit of beter ook weer worden gecompenseerd.

Bij het realiseren van het nieuwe leefgebied gelden de volgende randvoorwaarden:

- Doordat de ontwikkelingstijd van het nieuw te realiseren leefgebied geschikt is na circa 5 jaar tijd zal er met een compensatie factor van 1 gewerkt moeten worden. Dit betekent dat het uiteindelijke verlies aan leefgebied gecompenseerd dient te worden door directe realisatie of het beter verbinden van leefgebied met elkaar. Door het aanleggen van verbindingszones kunnen geschikte gebieden in de omgeving worden verbonden met het plangebied en de omgeving waardoor het 1 op 1 compenseren niet noodzakelijk. Voorwaarde is wel dat op deze manier het totaal beschikbare leefgebied gelijk blijft of toeneemt ten opzichte van de huidige situatie.
- Er moet door een ecologische deskundige een inrichtings- en beheerplan worden opgesteld van het nieuw te realiseren leefgebied dat moet worden nageleefd.
- Dit nieuw te realiseren leefgebied dient aangelegd te worden voordat het plangebied ongeschikt wordt als leefgebied.
- Het nieuwe leefgebied dient een afwisselend terrein te zijn met zowel droge als natte locaties om te voldoen aan de eisen van zowel bunzing, hermelijn als wezel.
- Het nieuw te realiseren leefgebied moet minimaal vergelijkbaar zijn met de functies van het verstoorde of weggehaalde leefgebied.
- Bunzing en hermelijn, maar vooral de kleinere wezel, wagen zich zelden verder dan enkele meters buiten de dekking van dichte vegetatie. Hierdoor is het belangrijk dit op genoeg plekken wordt gerealiseerd met veel randlengte tussen geschikte elementen en foerageergebied en dat ook verbindingszones tussen leefgebieden over genoeg dicht begroeide vegetatie beschikken.
- Het nieuw te realiseren leefgebied moet in directe verbinding staan met terreinen waar de aanwezigheid van kleine marterachtigen aannemelijk is, in het buitengebied van de gemeente Enschede.
- Het nieuw te realiseren leefgebied dient momenteel (vrijwel) ongeschikt te zijn voor kleine marterachtigen om te voorkomen dat “nieuw leefgebied” binnen bestaande territoria wordt gerealiseerd. Wel kan in vrijwel ongeschikte gebieden een kwaliteitsimpuls leiden tot hogere dichtheden van kleine marterachtigen (meer territoria op hetzelfde oppervlak) waardoor de staat van instandhouding ook kan worden geborgd.

Inrichting compensatiegebied

Bij het realiseren van het nieuwe leefgebied is de inrichting hiervan cruciaal. Om aan geschikt leefgebied te voldoen moeten verschillende ecologische functies worden gerealiseerd. Het betreft foerageergebied, rust- en voortplantingsplaatsen, water en verbindingen hiertussen. Het leefgebied van de kleine marterachtigen bestaat uit een gevarieerd, kleinschalig. Het compensatiegebied dient dan ook kleinschalig en gevarieerd te zijn. Kleine marterachtigen laten zich zelden in open velden zien, waar ze ten prooi kunnen vallen aan bijvoorbeeld roofvogels, vos of huiskat. Het liefst blijven de kleine marterachtigen in de dekking van dichte vegetatie aan de rand van het bos, houtwal, struweel of rietkraag. De zoom en mantel (afbeelding 3) zijn dan ook belangrijke onderdelen. Het direct aanliggende grasland is van groot belang als foerageergebied.. Er geadviseerd om een mantel-zoomvegetatie aan te leggen. Hierbij gaan bomen in het midden van een element geleidelijk over naar een struik- en kruidlaag zonder een abrupte overgang van hoog naar laag (afbeelding 3). Dit kan ook in de vorm van lijnvormige elementen die voldoende robuust zijn als houtwallen, singels en struweelhagen met een dichte ondergroei en voldoende brede extensief beheerde zoomvegetatie.

Afbeelding 3: Overzicht afbeelding van mantel-zoom vegetatie.

In dergelijke structuurrijke bosranden en elementen vinden marterachtigen meer dekking en voedsel. Een mantel-zoomvegetatie wordt gerealiseerd door de randen open te zetten door middel van kleinschalige dunning, zodat er ruimte ontstaat voor een kruidenrijke zone en een struweelachtige zone (Bouwens, 2017). Een mantel-zoomvegetatie kan meerdere ecologische functies vervullen. Ook kan er in de vegetatie verschillende rust- en voorplantingselementen worden geplaatst. Voorbeelden van rustplaatsen zijn:

- Holen
- Houtstapels
- Hole bomen
- Mollennesten
- Drainagepijpen
- Takkenrillen
- Hooi- en stobalen
- Stapels stenen en puin
- Gaten en holten

Ook is het belangrijk dat bestaande leefgebieden met de nieuwe te realiseren leefgebieden in verbinding komen. Bij verbindingen van landschappelijke elementen kunnen verschillende elementen worden gebruikt, zie hieronder (deze dienen overigens ook als mogelijk leefgebied). Verder kunnen faunavoorzieningen uit “Leidraad faunavoorzieningen bij infrastructuur 2021” worden gebruikt om eventuele barrières zoals wegen op te kunnen heffen. Hierdoor kunnen bestaande leefgebieden en nieuw te realiseren leefgebieden met elkaar in verbinding worden gebracht.

- Groene oevers
- Houtwallen
- Hagen
- Takkenrillen
- Bosranden
- Struweel
- Hoge graslandvegetaties
- Boomgaarden
- Rommelhoekjes
- (Wilgen-)singels
- Graften en steilranden
- Greppels
- Rietlanden

Van de kleine marterachtigen hebben de bunzing en de hermelijn een voorkeur voor waterrijke omgeving. Deze landschappelijke inpassingen bieden extra aanvulling in het voedselaanbod in de vorm van woelratten en voor de bunzing ook kikker en padden. Hierbij is het wel belangrijk dat de waterpartijen voorzien zijn van dicht begroeide oever vegetatie om zo voldoende dekking te bieden. Ook staan waterpartijen vaak los van houtopstanden en is het aanleggen van een verbindingzone tussen de waterpartij en de houtopstand essentieel in het leefgebied.

Conclusie

Op basis van het huidige inrichtingsplan wordt een negatief effect op vaste- rust en verblijfplaatsen verwacht. In totaal zal maximaal 16.1 hectare aan leefgebied ongeschikt raken en 7.900 strekkende meter, essentieel rand leefgebied voor kleine marterachtigen. Het leefgebied kan niet in het huidige plangebied worden ingepast en zal elders moeten worden gerealiseerd. Hierbij moet er wel met voorgaande eisen rekening gehouden worden, bijvoorbeeld door bestaande gebieden met elkaar te verbinden. Het nieuw te realiseren leefgebied moet worden opgenomen in een inrichtingsplan en een beheerplan om een geschikt leefgebied te realiseren en te behouden voor kleine marterachtigen. Dit plan kan op een exacte locatie worden toegespitst waardoor ook mogelijkheden ontstaan om bestaande leefgebieden met elkaar te verbinden.

Dit beheer- en inrichtingsplan dient ook als onderbouwing voor de later aan te vragen Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit in het kader van de Omgevingswet. Bij deze aanvraag zal tevens een compensatieplan/projectplan moeten worden opgesteld waarbij de gunstige staat van instandhouding van deze kleine marterachtigen soorten gegarandeerd dient te blijven.

Literatuur

- Bouwens, S. (2017). *Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming*. Provincie Noord-Brabant.
- Eelerwoude. (2023). *Toetsing Wet natuurbescherming en ecologische kansen Eschmarkeveld*.
- Esri. (2023). Retrieved from <https://www.esri.nl/nl-nl/home>